

Zárójelben egy költői estről

Mi mással lehetne köszönteni egy költőt, mint verssel? Mint, egyebek közt, azzal a versével, mely a véres időknek, kamasz hősöknek, az elbukott de mégis tisztán megmaradt forradalomnak állít emléket, minden szimbolikájával és erejével? **Buda Ferenc**, a költő, Rimaszombatban járt, vendégeként Gömörországnak. Szolid, szép, mélyen emberi, tiszta hangon, tiszta szavakat mondó emberként. Ilyenből már alig találni egyetegyét. Csendes, merengő vagy lobogón viharos hangján maga szólaltatta meg verseit, nála hitelesebben kevesen is tudnák. A fényhozó gyermeki hangot is beengedve a súlyos szavak elé, mikor is a miskolci kisdiákok a költő játékos, csengettűszó sorait mesélték, vígan és étellel teli. Buda Ferenc életrajzát nem emlegettük. Maga sem kívánt ilyesmiről szólni. Nem ez a költészetben a legfontosabb. Megy az idő felette, mégse látszik meg rajta. Szeme csillogásán, hangjának erején, szövegeinek őszinteségén. Meghurcolták, megtörni akarták, nem sikerült. Mert megerősítették. Ezen az estén a jelenlévő mintegy harmincöt-negyven rimaszombati, sokan inkább már az idősb korosztályból, együtt lélegeztünk a versek ritmusával, a kimondhatatlanul nehéz szavakkal, a történelem ívén megjelenő poétikával, amely egy fiatalember forradalmi indulásától egészen a bölcs öreg végtelent látó érkezéséig kalauzoltak. Hozzá **Buda Ádám** lant és tekerő, s mindenféle pengetős hangszerek által kísért verses-énekes vallomását a magyarság vérzivataros évszázadaiból.

Nem súly az idő, látva Buda Ferencet, semmiképpen nem az. Erő sugárzik ebből a termetre mokány kis magyar emberből, de ugyanúgy alázat, tisztesség, szolgálat és vállalás. Nem hivalkodón, nem büszkén, csak úgy, egysze-

rűen tudott egyszerre magyar, világpolgár, európai lenni, akinek fontos a néptől tanulható egyszerűség, akinél súlya van a nyelvnek, akinek ellenállhatatlan vágya van verset írni, ismeretlen ismerős dallamra, melyet egy régen távolba vesző múltból hallott vissza egykori kaukázusi kirándulása során. Szép, erős fája a magyar költészetnek a Kossuth-díjas Buda Ferenc. Hat gyermek atyja, igazi nagycsalád törzse, mely kihajló ágait, azok messze levélkéit és gyümölcseit tartja, s amelyből egyszer múlhatatlan emlék lesz. Fejfa, vagy mestergerenda, szobor vagy zászlórúd. Emberként járt köztünk, aki ételt s italt úgy tudott magához venni, hogy kedvet kapni lehet attól a létezéshez. Hangját kieresztő víg kedélyű nótafa, forrás, melyből szinte hömpölyög a szó és a szeretet.

Buda Ferenc Rimaszombatban járt. Aki közelében lehetett, érezhette, valami olyan történik most, ami ritkán szokott. Emberi társaságban, szavak bővülésében lehetett részes, hazavihetőn magába fogadhatta a magyar költészet műves szép darabjait. Buda Ferenc először járt Rimaszombatban. S remélhetőleg nem utoljára. Mátyás király segedelmét hívja, **Balázs István**, miskolci atyánkfíának külön köszönve várom az újabb ittlétét. Sütkérezni a nagyok melegében, óvó soraikkal takarózni még aztán sok-sok hétig s tán egy életen át, bizony jó érzés. Befogadni, merni kell. Mert sziklára hullott magból semmi nem lesz, csak a jó talajba hulló magból.

Tanuljunk meg köszönteni! Buda Ferenc Rimaszombatban járt.

(százi)

Balról jobbra Balázs István, Buda Ferenc, Buda Ádám • Gecse Attila felvétele

Buda Ferenc

Pesten esik a hó

Pesten esik a hó
 Keringve kavarogva
 A Dunán a habokra
 Lelkük-vesztett romokra
 Kivert ablakszemekre
 Kékszájú emberekre
 Csepelre és a Gyárra
 A moccanatlan várra
 Tépett szélű sebeken
 Dacoló üzemekben
 Aszfaltra száradt véren
 Megül halottfehéren
 Hordja a szél a földön
 Viszi a szél az égen
 Pesten esik a hó
 Nyílt sebre friss kötésnek
 Pest talpig hófehérben

Elégia a működő gyehennáról

Oda az Éden. Lány emlékeit
 vak szél repíti pöndörült levélként.
 Illúziód, ha volna még, temesd el –
 túladni rajta ingyen vagy haszonnal
 sem másokon, sem rajtad nem segít.
 Gyékényt sodorni, vesszőt hajlogatni
 vagy kötömböt faragni lenne jó.
 De láss körül: a szép szelídeket
 torz, arctalan szörnyek kerülgetik.
 Szegecsek. Szarvak. Fölös végtagok.
 Búzád, rozsod patkányok fölزابálják.
 Beüzemel e működő gyehenna.
 Kinek jut majd a négysecsű boszorkány?
 Kire marad a mülábas csikó?
 Az ég színe a vérző hús színével
 viaskodik. Kobalt meg kadmium
 retina-repesztő tusakodása.
 Fekete Hold. Riadt madárszemek.
 Adsz-é, Uram, még egyszer haladékot?
 Avagy ez már a legvégső futam?
 Testvér: gyerünk új napnak nekivágni.
 Oda az Éden. Poklunk e világi.
 De mégis: élj. De mégis: irgalom.

Más ég, más föld

Ülünk kiszikkadt lókoponyán
 pattogó tűz parazsa mellett.
 Fut az idő, előlünk nyargal.
 Űkapáink hátranyilaznak.

Van-e őket hová s miért
 követni betonútjainkon?
 Teli a menny műcsillagokkal,
 Más ég. Más föld. Más paradigmák.

Ezeresztendős öregek
 tekintete kiszúr a ködből.
 Faoszlopba faragott arcuk
 totemre- vagy tetemrehívás?

Dobon az irhánk kifeszítve,
 Íme a bőr – de hol a vásár?
 Kinek a jel csak ákombákom,
 annak a szó is néma, néma.

Van-e hová s van-e miért?...
 Egünk teli – egünk üres.
 Vala hajnal, de ez már az alkony:
 lovaink ólom-legelője.

Dobon a bőr teli jelekkel.
 Buborékban rebeg a lélek.
 Vakablaknak támasztott létránk
 ágat ereszt, zölden kisarjad.

Dárdadőfés, szablyasuhintás –
 sebek kapui nyiladoznak.
 Patyolat lúdtoll korom-árnya
 az ívpapír havára ráég.

Űkapáink visszanyilaznak.
 Kőd az idő, ránk hull a szárnya.
 Roskadó tűz hamuja mellett
 kuporgunk kiszikkadt lókoponyán.

*A meggyesett fa kizöldül, avagy összenől, ami összetartozik
László Ottó műve a határnyitás alkalmából készült • Mács István feltétele*

Reményik Sándor
Új Szövetség

Fájdalmam szörnyű, kiáltó szavát
 Az éjnek adom át, a hangtalannak:
 Nemzet nincs már...!

De magyarok még vannak.

Ország nincs már, a haza elveszett,
 De egymást átölelő lelkek vannak,
 És egymás felé kinyújtott kezek.

Erő nincs már, és nincs már hatalom,
 Sem a föld felett, sem a föld alatt,
 De él és velünk van a gondolat.

Egymásra gondolunk
 És arra, ami magyarrá tesz minket,
 Megértjük egymás szeme-villanását
 S hogy „nem“-et gondolt, aki „igen“-t intett.

Ha szétvetették hű, védő karámkunk,
 Ha porig égették a szentegyházat:
 Nincs más remény és nincs más feladat,
 Mint összeszedni ott, ahol, a nyáját.

Bárdosi Sándor
KISEBBSÉGI TAVASZ

FELHŐKRE VICSORGÓ SZÉLBEN,
 FECSKEPINGÁLTA ÉGBEN
 ARASZOLA TAVASZ FELÉNK,
 LELKÜNKBEN OLVAD A TÉL,
 S BÁR NEM TAPINTHATÓ
 VALÓSÁGRÓL MESÉL
 – MÉG MINDIG –
 JELENÜNKNEK A MÚLT,
 ZORD VILÁGUNKBA
 ISMÉT BELOPJA MAGÁT
 AZ INCSELKEDŐ REMÉNY

(2008)

Csak ketten legyünk együtt, ketten-hárman:
 Már kivirul a lelkek tavasza,
 Csak néhányan egy kicsike zugban,
 És az a kis zug – az lesz a Haza.

S aki egyedül, magára marad,
 És alkot elhagyottan, egyedül:
 Idők vásznára, örök jel gyanánt
 A lelkéből a nemzet kivetül.

Leszállunk önnön lelkünk mélyire,
 Van ott még sok arany!
 Tüzet-táplálni fekete gyémántok,
 És talán – vas is van!

Ha kell, hát eltemetjük minden holtunk,
 Csendes lesz a mező;
 De aztán: szemzünk...oltunk;
 Jönnek a gyermekek, az unokák...
 Valamit mindenkibe beleoltunk.

Fájdalmam szörnyű kiáltó szavát
 Az éjnek adom át, a hangtalannak:
 Ország nincs már...!

De magyarok még vannak.

(1920. február)

